צו

א. וועגן דעם אש המערכה, וואס איז געווען אויפן מזבח אין א ציור „רבוצה כארי״[1], שטייט אין זהר (פון היינטיקער סדרה[2]), אז דאס איז דער מלאך אוריא״ל, וואס באווייזט זיך אין דעם ציור, און דערביי זאגט דער זהר צוויי לשונות: פריער שטייט אז „אתחזי . . כחיזו דחד אריא תקיפא רביע על טרפי״; און דערנאך — „ואתחזי כארי רברבא רביע על קרבנא״.

שטעלט זיך דער טאטע[3] אויף די שינויי הלשונות [(א) פריער שטייט „ארי תקיפא״, ובפעם השני — „ארי רברבא״; (ב) פריער שטייט „רביע על טרפי״, און דערנאך — „רביע על קרבנא״], און ער איז מבאר, אז אין ארי שבמרכבה העליונה זיינען דא צוויי ענינים — חסד וגבורה, וואס ארי איז בגימטריא גבורה, אבער, לאידך גיסא, שטייט דאך „פני ארי אל הימין״[4].

און דאס איז דער ביאור חילוקי הלשונות:

פריער רעדט דער זהר וועגן דעם ענין הגבורה שבארי, און דערפאר זאגט ער „ארי תקיפא רביע על טרפי״ — „תקיפא״ (תוקף וחוזק) ווייזט אויף גבורה, און אזוי אויך „טרפי״ — טורף קומט דאך מצד הגבורה.

דערנאך רעדט זיך וועגן דעם ענין החסד שבארי, און דערפאר זאגט ער „כארי רברבא רביע על קרבנא״ — „רברבא״ („גדול״) ווייזט אויף חסד [כמ״ש[5] לך הוי׳ הגדולה והגבורה גו׳], און אויך „קרבנא״ מלשון קירוב קומט מצד החסד, ימין, כמרז״ל[6] ימין מקרבת.

ב. ווי געדעדט כמה פעמים, זיינען די הערות פון טאטן געשריבן געווארן בקיצור, און די ענינים וואס דער לומד ומעיין קען זיך אליין כאפן אויף זיי, איז ער ניט מבאר.

לערנענדיק די הערה הנ״ל, ווערט א שאלה בלשון הזהר: וויבאלד אז אן ארי, דער זעלבער ארי האט אין זיך ביידע ענינים, סיי חסד און סיי גבורה — פארוואס צוטיילט עס דער זהר אין צוויי פאלן („ארי תקיפא רביע על טרפי״ און „ארי רברבא רביע על קרבנא״), און זאגט ניט ביידע זאכן צוזאמען „ארי תקיפא ורברבא רביע על טרפי על קרבנא״ (וכיו״ב),

וואס אע״פ אז חסד און גבורה זיינען צוויי באזונדערע (און הפכיים דיקע) ענינים — זאגט דאך אבער דער טאטע אין דער הערה, אז דאס וואס אן ארי האט סיי חסד און סיי גבורה זיינען עס ניט קיין צוויי באזונדערע פאלן, נאר ס׳איז „כמו אור הגבורה בכלי החסד״[7]. וואס דערפאר זיינען ביידע פארבונדן מיט כללות ענין הארי׳: די גימטריא פון ארי׳ איז גבורה (און אויך בפשטות איז דאך גבורה פון די תכונות הארי׳,

1) יומא כא, ב.
2) לב, ב. וראה הנסמן בניצוצי זהר שם.
3) לקוטי לוי״צ לזהר על אתר (ע׳ ריג).
4) יחזקאל א, י.
5) דה״א כט, יא.
6) סוטה מז, א. סנהדרין קז, ב.
7) ראה גם אוה״ת ר״ה (ריש ע׳ א׳תכח): כלול מחו״ג. ושם לפנ״ז (ע׳ א׳תכו): אור הגבורה בכלי החסד כו׳ וכך הוא ארי׳ כו׳. ע״ש. וראה גם אוה״ת ויקהל ע׳ ב׳קמז.

כמאמר[8] „וגבור כארי"); און צוזאַמען דערמיט איז „פני ארי' אל הימין".

[און עד"ז איז אויך בנוגע צו די קרבנות, וואָס ווערן אַנגערופן דאָ אין זהר מיט ביידע לשונות — „טרפי"" (גבורה) און „קרבנא" (חסד) — מוז דאָך יעדער קרבן האָבן אין זיך ביידע תכונות: גבורה וחסד

— די הקרבה על גבי המזבח איז אַ העלאה[9] מלמטה למעלה, גבורה; און דאָס פועל'ט (דערנאָך) „נחת רוח לפני"[10], המשכת תענוג מלמעלה למטה, חסד —

וי"ל יתרה מזה: זיי ביידע זיינען דאָ אין דעם זעלבן ענין שבהקרבן: די הקרבה לה' (העלאה) איז אין אַן אופן אַז אַ טייל בלייבט איבער (למטה) פאַר די (אכילת) בעלים אַדער כהנים

(און אויך אַ קרבן עולה וואָס איז כליל לה', איז דאָך עורו לכהן[11]; און אפילו אַ מנחת כהן וואָס „כליל תקטר"[12] — איז דער ענין פון דעם קרבן, אַז דורך אים ווערט דער כהן נתחנך לכהונתו, אַדער „לכפר עליו"[13] — באַ מנחת כהן עני[14], ווערט אויפגעלכט קומט במקום עולת בקר פון אַ כהן עשיר).

---

8) אבות פ"ה מ"כ.

9) ובל' הכתוב (יחזקאל מד, טו): והכהנים גו' ועמדו לפני להקריב לי חלב (להעלותו באש) ודם (להזותו ע"ג המזבח) — נוסף על העלי' בתחלה מחולין לקדש.

10) רש"י ויקרא א, ט. ספרי ורש"י פנחס כח, ח. — נחת גם מלשון חות דרגי'.

11) פרשתנו ז, ח. ולהעיר ממעילה ט, א.

12) פרשתנו ו, טו־טז.

13) על עשה ועל לאו שניתק לעשה (רש"י א, ד — מתו"כ שם. ורש"י אינו מפרש ומשנה פשש"מ „לכפר במכפר זה הדם" (כבתו"כ), ופי' הכתוב כמשמעו „מרצה לכפר").

14) רש"י ב, א.

ועד"ז איז „נחת רוח לפני" וואָס קומט דורך קרבנות, דער קירוב (חסד) פון דעם אויבערשטן צום מקריב הקרבן — איז פאַרבונדן מיט אמרתי ונעשה רצוני, פאַלגן און ביטול, און דאָס דריקט זיך אויס אין קיום התומ"צ, וואָס דאָס אַליין איז פאַרבונדן מיט גבורה: הנהגה אין אַן אופן מוגבל דוקא, לויט דיני ומשפט התורה].

און ע"פ כ"ז, האָט דער זהר געדאַרפט זאָגן ביידע ענינים דוקא צוזאַמען, צו ווייזן אויף דער התכללות פון חסד וגבורה שבארי'?

ג. וי"ל נקודת הביאור בזה:

הגם אין ארי' זיינען דאָ ביידע קוים (חסד און גבורה) צוזאַמען, איז אַבער פאַראַן אַ חילוק אין זייער גילוי: אַמאָל איז גבורה בגלוי און דער חסד בהעלם, און אַמאָל להיפך.

דערפאַר טיילט עס דער זהר אין צוויי באַזונדערע פאַלן: „ארי' תקיפא רביע על טרפי", ווייל ער רעדט אין דער דרגא פון ארי' ווען דער קו הגבורה איז בגילוי (וקו החסד בהעלם); און דער־נאָך זאָגט ער „ארי' רבבא רביע על קרבנא", ווייל ער רעדט וועגן דער דרגא פון ארי' ווען דער קו החסד איז בגילוי (וקו הגבורה בהעלם).

מען דאַרף אַבער פאַרשטיין: אין וואָס באַשטייט דער טעם החילוק צווישן די צוויי פאַלן (צי דער קו הגבורה איז בגילוי אַדער דער קו החסד)?

ד. וועט מען דאָס פאַרשטיין דער־פון, וואָס איידער דער זהר זאָגט דעם צווייטן ענין („כארי' רבבא רביע על קרבנא") איז ער מקדים:

א) אַז דאָס איז כמשל המלך וואָס מען האָט אים געשיקט אַ דורון און ס'איז אים געפעלן געווארן, האָט ער געזאָגט

לעבדו — „זיל וטול דורון דא דאייתיאו לי"; אַזוי אויך — „אמר קב"ה לאוריא"ל זיל וקבל דורונא דבני קרבין קמאי".

ב) אַז אויף דעם ענין שטייט[15] „ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העולה וגו'" — „דא אוריא"ל דנחית בחיזו דאשא כו' לקבלא דורונא"; און אויף דעם זאָגט דער זהר „ואתחזי כארי' רברבא רביע על קרבנא".

על פי זה יש לומר, אַז אין דעם ענין פון (אוריא"ל —) ארי' דאכיל קורבנין, זיינען פאַראַן צוויי אופנים[16]:

א) ווי דאָס איז מצד עצמו, וואָס דעמולט איז דער עיקר בו — ענין הגבורה („ארי' תקיפא רביע על טרפי'");

ב) ווען „אמר הקב"ה לאוריא"ל זיל וקביל דורונא" — ווען ער באַקומט אַ ציווי (ונתינת כח) מלמעלה צו מקבל זיין די קרבנות — וואָס דאָס ווערט אויפ־געטאָן דורך דעם וואָס אין דער הקרבה של האדם איז מודגש אַז ער ברענגט עס אַלס אַ דורון (כדלקמן) — דעמולט ווערן די גבורות נתהפך לחסדים, און דערפאַר איז דער ענין החסד ביי אים בגילוי.

און דערפאַר פאַרבינדט דער זהר דעם פאַל דוקא מיטן „ותצא אש מלפני ה' גו'" — ווייל דער „ותצא אש גו'" איז געווען בשמיני למילואים; און דער שינוי אין דעם אש שבדמות „ארי' רברבא כו'" לגבי „ארי' תקיפא כו'" (וואָס ווערט דורך „אמר קב"ה לאורי־א"ל", כנ"ל), איז בדוגמת דעם שינוי וחידוש פון שמיני למילואים לגבי שבעת ימי המילואים.

ה. מ'האָט שוין גערעדט אַמאָל בא־רוכה[17] במאמר חז"ל[18] „שכל שבעת ימי המילואים שהעמידו משה למשכן . . לא שרתה בו שכינה"

— דלכאורה: וויבאַלד אַז (אויך) אין די שבעת ימי המילואים האָט מען מקריב געווען קרבנות, אויף וועלכע עס שטייט „ריח ניחוח לה'"[19], ווי קומט עס אַז די קרבנות האָבן ניט אויפגעטאָן השראת השכינה אין משכן? —

אַז אין השראת השכינה זיינען פאַראַן כמה דרגות[20]. ובכללות טיילן זיי זיך אין צוויי דרגות:

א) אַ גילוי שכינה וואָס קומט מצד עבודת הנברא (וכמדת עבודתו), ובמילא איז עס מוגבל בסדר ההשתלשלות, וואָס דאָרט דערגרייכט עבודת הנבראים (ובלשון החסידות[21]: אתערותא דלעילא וואָס ווערט נמשך ע"י אתערותא דלתתא ונמדד על ידה).

ב) השראת השכינה וואָס קומט מלמעלה, פון למעלה מהשתלשלות, וואָס איז העכער פון עבודת הנבראים (אתערותא דלעילא מצד עצמה)[22].

און דאָס איז דער חילוק צווישן שבעת ימי המילואים און שמיני למילואים:

די הקמת המשכן בשבעת ימי המי־לואים איז געווען די הכנה ועבודה מצד ה„מטה" צום גילוי שכינה במשכן[23],

---

15) שמיני ט, כד.

16) להעיר מרמ"ז לזהר כאן שאוריא"ל הוא למעלה מאש של גבוה שהוא תמיד על המזבח.

17) ראה לקו"ש ח"ז ע' 237. ועוד.

18) רש"י שמיני ט, כג. תו"כ ר"פ שמיני (יד).

19) ויקרא א, ט. ובכ"מ.

20) ראה תניא פנ"ג.

21) ראה לקו"ת שה"ש כב, ב ואילך. וש"נ.

22) ע"ד: אלף פעמים זו משלי היא אבל הוא יברך אתכם כו' (דב"ר פ"א, יג. ועד"ז בתיב"ע וספרי דברים א, יא. הובא בפרש"י שם).

23) ראה בארוכה לקו"ש חי"א ע' 182 ואילך. חי"ב ע' 58 ואילך. ועוד.

וואס די עבודה האט ממשיך געווען א גילוי שכינה פון בחי' השתלשלות (און דערפאר זיינען געווען שבעת ימי המי־לואים, כנגד שבעת ימי הבנין — ההשתלשלות);

משא"כ בשמיני למילואים איז ע־ווארן דער גילוי השכינה מצד למעלה — „ויירא כבוד ה' גו' ותצא אש מלפני ה' גו'" — פון בחי' „שמיני"[24] וואס איז העכער פון השתלשלות.

ו. אע"פ אז בחי' „שמיני" איז העכער פון השתלשלות ו(במילא — פון) עבודת האדם, אעפ"כ, כדי אז די גילויים של־מעלה זאלן ניט זיין אין אן אופן פון „נהמא דכיסופא"[25], איז איינגעשטעלט געווארן, אז אלע המשכות קומען דורך, אדער הקדמת עבודה[26].

און ווי מען זעט אין דעם ענין גופא, אז איידער ס'איז געווארן די השראת השכינה במשכן בשמיני למילואים האט געמוזט זיין (אין דעם יום השמיני גופא[27]) קרבנות אהרן ועבודתו וואס דורך דעם אלעם דוקא „תשרה שכינה בכם"[28].

נאר וויבאלד עס רעדט זיך וועגן א השראת השכינה וואס איז העכער פון גדר הנבראים, איז מובן, אז עס איז דא א חילוק אין תוכן העבודה וואס איז גורם די השראת השכינה לגבי דער עבודה וואס איז ממשיך דעם אור פון סדר ההשתלשלות.

ז. וועט מען דאס פארשטיין בהקדים וואס מיר געפינען, אז ניט קוקנדיק אויף דעם וואס אויך בשבעת ימי המילואים האט אהרן געבראכט א „פר אחד — לכפר על מעשה העגל שהוא פר"[29], אעפ"כ האט ער ביום השמיני ווידער געדארפט ברענגען אן „עגל בן בקר לחטאת" — „להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה"[30].

פארוואס האט מען געדארפט האבן נאך א קרבן „(להודיע) שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה"?

קען מען זאגן, אז דער תוכן פון דער כפרה איז ניט „כפרת נפשו" נאר (בלשון פון אלטן רבי'ן[31]) „לכפר לפני ה' להיות נחת רוח לקונו".

אין די קרבנות פון שבעת ימי המי־לואים וואס האבן אויפגעטאן א המשכה פון השתלשלות, וואס איז בערך הנב־ראים, איז דאס פארבונדן מיט „כפרת נפשו" (של האדם), אז ער זאל זיין בשלימות:

משא"כ די קרבנות וואס דארפן ברייגען דעם גילוי מלמעלה (— פון דעם אור שלמעלה מהשתלשלות ונב־ראים), איז תוכנם — א „דורון", צו פארשאפן „נחת רוח לקונו" (ע"ד מחז"ל[32] אי לאו דעביד לי' נייחא לנפשי' לא הוה יהיב לי' מתנתא)

---

24) ראה כלי יקר ר"פ שמיני. שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט. לקו"ש ח"ג ע' 973 ואילך. חי"ז ע' 93 ואילך.

25) ראה לקו"ת פרשתנו ז, ד.

26) ראה גם לקו"ש ח"ד ס"ע 1132 ואילך.

27) והיינו, שנוסף לזה שמקודם צ"ל העבודה דז' ימי המילואים — שפועלת „אתר שלים" שאז דוקא קוב"ה שריא (ראה לקו"ת שה"ש שם), בארוכה בלקו"ש (ח"ג שם. חי"ז שם ע' 97 ובהערה 34) — הנה צ"ל עכ"פ „מעין" עבודה גם בענין ה„שמיני" גופא.

28) רש"י שמיני שם.

29) תצוה כט, א וברש"י שם.

30) שמיני ט, ב וברש"י שם (מתנחומא שם ד ויו"ד).

31) אגה"ת פרק ב.

32) כן הובא בכ"מ (המשך תרס"ו ע' קלא. ועוד). ועיין מגילה כו, ב. גיטין נ, ב. ב"מ טז, א. ב"ב קנו, א.

[און דאָס איז דער דיוק הלשון „להודיע[33] שמכפר לו הקב"ה כו'" — ניט ווי ביי שבעת ימי המילואים „לכפר כו'" — ווייל די קרבנות פון שמיני למילואים זיינען פאַרבונדן מיט חביבות (אַז מ'איז „מרוצה וחביב לפניו ית'"[31]), ווָאס דערפאַר איז מען מודיע[34] ומגלה „שמכפר לו הקב"ה"].

ח. ע"פ כהנ"ל ווערט מען פאַרשטיין דעם טעם ווָאס דער זהר טיילט פאַנאַנדער די צוויי ענינים שבארי' אין צוויי באַזונדערע מאמרים:

דער אש שלמעלה בדמות ארי' ווָאס קומט מצד עבודת הקרבנות בכלל, איז פון בחי' השתלשלות ווָאס איז אַן אור מוגבל, און דערפאַר איז דער עיקר בו — ענין הגבורה והצמצום (ארי' תקיפא רביע על טרפי')[35];

אבער מצד דעם ענין אין קרבנות ווָאס זיי זיינען אַ דורון[36] פאַרן אויבערשטן (צו פאַרשאַפן אַ „נחת רוח לקונו"), ווערט אויפגעטאַן אַ המשכה פון למעלה מהשתלשלות — „אמר קב"ה לאוריא"ל כו'" (ע"ד דעם „ותצא אש מלפני ה' גו'" פון שמיני למילואים[37]),

ווָאס דעמולט ווערן די גבורות נתהפך לחסדים, און דערפאַר „אתחזי כארי' רבבא רביע על קרבנא" — גילוי החסדים (דוקא).

(משיחות ש"פ צו תשל"ג, תש"מ)

---

33) כ"ה ברש"י (ועד"ז בתנחומא) שמיני שם. — ודלא כתו"כ עה"פ: יבא עגל ויכפר על מעשה עגל.

34) ל' חיבה (ראה רש"י ויקרא יח, יט).

35) עפ"ז יומתק זה שבמקומות אחרים בזהר שמתאר דמות הארי' — אומר רק „על טרפי' . . כגבר תקיף", „ארי' תקיפא" (זח"א ו, ב. ח"ג ריא, סע"א).

36) אף שבגמ' (זבחים ז, ב) הובא משל הדורון רק גבי קרבן עולה — י"ל שבכל קרבן יש (גם) ענין הדורון. וכמובן גם באגה"ת פ"ג (צב, סע"א). אלא שעולה — עיקרה „דורון", וחטאת עיקרה — כפרה.

37) ע"פ המבואר בפנים יומתק ג"כ מ"ש בלקוטי לוי"צ (לזהר) ר"פ שמיני (ע' רסז ואילך) השייכות ד„ותצא אש גו'" לשמיני למילואים (וחנוכת המשכן), כי „ביום השמיני הי' אש . . שאתחזי כארי' רבבא . . חסד . . וכלול בו גם גבורה כו'" (ע"ש באורך), ומשמע שהחסד הוא העיקר — כי מצד הגילוי מלמעלה דשמיני למילואים היתה המתקת הגבורות ואז עיקרו חסדים.